

STA JE MAMOGRAFIJA?

Mamografija je rendgensko snimanje dojki.

Na mamografiju dolaze:

- zene koje ucestvuju u zdravstvenoj kontroli, takozvani skrining.
- zene koje su same napipale cvor ili imaju druge promene u dojci. One imaju uput od lekara.
- zene koje dolaze na godisnje kontrole posle operacije.

ZDRAVSTVENA KONTROLA SA MAMOGRAFIJOM, TAKOZVANI SKRINING

Danas se svim zenama u odredjenom starosnom dobu nudi zdravstvena kontrola sa mamografijom. Svaki region odlucuje o starosnoj dobi zena kojima ce se ponuditi pregled. Nacionalni odbor preporucuje da to budu zene u starosnoj dobi od 40 do 74 godina sa 18 meseci intervalom izmedju pregleda za zene mladje od 55 godina i 2 godine intervalom izmedju pregleda za zene starije 55 godina. Unilabs radi zdravstvene kontrole sa mamografijom u Skåne, Stockholm i Södra Älvsborg.

KAKO SE RADI ZDRAVSTVENA KONTROLA SA MAMOGRAFIJOM

Na mamografskom pregledu se dojka snima rendgenom iz dva razlicita pravca. Dojka se komprimuje izmedju dve ploce na nekoliko sekundi. Pritisak je potreban da bi slika bila ostra i jasna. Ceo pregled je gotov za nekoliko minuta. Pregled radi osoblje koje je posebno obuceno za mamografiju.

Slike pregleda radiolog specijalizovan za mamografiju. U Unilabsu sve mamografije pregledaju dva radiologa nezavisno jedan od drugog. To se zove dvostruki pregled-cetri oka bolje vide nego dva - tako se povecava sigurnost pregleda.

Desava se da rendgen slika mora da se ponovi. Takodje ako radiolog zeli vise slika kao i u slucaju kada se otkrije promena u dojka zena ce biti pozvana na dodatni pregled. Ako si ponovo pozvana nemora da znaci da se sumnja na rak.

Odgovor na mamografiju se salje kuci u roku od 2-3 nedelje.

PREDNOSTI I MANE ZDRAVSTVENE KONTROLE SA MAMOGRAFIJOM

-Redovne kontrole sa mamografijom cine u vecini slucajeva mogucim ranije otkrivanje raka dojke pre nego sto ga zena napipa. Rano otkriven rak dojke je retko opasan po zivot. Naucna istrazivanja su pokazala da zdravstvena kontrola sa mamografijom moze da smanji smrtnost za 30-45%.

- Nijedan pregled za otkrivanje raka dojke nije bez greske pa ni mamografija.

Ponekad se na mamografskim slikama vidi sumnjiva promena koja u toku daljeg ispitivanja pokaze da nije bila rak. To se desava otprilike u dva slucaja na 100 pregleda. Po pravilu je potrebno nekoliko ekstra mamografskih slika i eventualno ultrazvuk da se razjasni ovo ali je ponerad potrebno i uzimanje uzorka iglom ili u izuzetnim slucajevima manja operacija u dojci.

Zdravstvena kontrola sa mamografijom nemoze da otkrije svaki rak- neki se pokazu u periodu izmedju pregleda. Razlozi za to mogu da budu- da se rak brzo razvija i raste ili iz nekog razloga nedaje promene na mamografskim slikama.

-Zdravstvena kontrola sa mamografijom moze da otkrije rak dojke u ranoj fazi. Verovatno se sve ove rane forme raka ne razviju u "opasan" rak.

Ako se radi zdravstvena kontrola sa mamografijom postoji mali rizik da se otkriju ovakvi oblici raka koji se mazda nikad nebi razvili u "opasan" rak.

-Pri mamografskom pregledu se dobija niska doza zracenja. To moze da se uporedi sa zracenjem koje svi dobijaju iz svemira, zemlje, prirodnih radioaktivnih izvora u toku dva meseca. Prema Nacionalnom institutu za zastitu od zracenja je rizik od posledica

zracenja prakticno nepostojeci cak i pri redovnim i periodicnim pregledima. Dojka je pri pregledu komprimovana tako da rendgenski zraci imaju kratak put kroz dojku sto smanjuje vec nisku dozu zracenja.

MAMOGRAFSKI PREGLED SA UPUTOM

Osim zdravstvene kontrole mamografija moze da se uradi na uputu od lekara. Sve promene u dojci se ozbiljno shvataju i pregledaju. Ako primetis promenu u dojci treba da kontaktiraas svog lekara opste prakse ili kliniku za dojku (bröstmottagning).

Primeri promena u dojci:

- cvor u dojci ili promena oblika dojke**
- **uvlacenje koze ili bradavice**
- **krv ili bistra tecnost iz bradavice**

Rezultat pregleda se salje lekar koji je napisao uput.

KOLIKO JE CEST RAK DOJKE?

Prirodno je da se zena boji otkrivanja raka dojke. Godisnje se u Svedskoj otkrije oko 7000 slucajeva. To cinii rak dojke najcescim oblikom raka kod zena. Otprilike 1 od 9 zena dobije rak dojke za vreme svog zivota.

O LECENJU RAKA DOJKE

Danas se rak dojke moze da leci sa velikim uspehom. U Svedskoj smo otisli daleko u istrazivanju i razvijanju lecenja raka dojke.

Konbinovanjem lekova, hirurgije i zracenja dobijaju se sve bolji rezultati lecenja. Ranim otkrivanjem raka dojke lecenje moze da bude lako i efikasno.

Ponekad se tumori razvijaju brzo. Stvori naviku da redovno sama pregledas dokje.

Ovako pregledas svoje dojke>>>

Najbolje je da se pregled radi određenog dana u mesecu. Svako ko sumnja ili otkrije cvor u dojci treba odmah da konsultuje lekara. Vazno je da se dobije pomoc u odredjivanju koja je vrsta promene koju je zena otkrila. Sve promene u dojci nisu rak. Tumori u dojci su cesce dobrocudni (nije rak) nego zlocudni (rak).

Karin Leifland
Sef mamografija Unilabs AB

Ovako pregledas dojku:

Radi pregled redovno, najmanje jedanput mesечно. Ako nastane bilo kakva promena obrati se svom lekaru.

Pod tusem: nasapunjaj dojku i podigni levu ruka. Koristi vrhove prstiju desne ruke da opipas svaki deo dojke. Trebalo bi da se pipa kao prosli put. Pregledaj drugu dojku na isti nacin.

Ispred ogledala: neka ruke vise niz telo. Gledaj da li ima delova koze koji se savijaju , boraju ili ima udubljenja i promenad u izgledu koze. Postavi ruke iza vrata i gledaj da li postoji razlika u obliku i konturama dojki.

U krevetu. Lezi na ledja i stavi jastuk ispod levog ramena. Namesti levu ruka iza glave. Koristi desnu ruka da opipas levu dojku. Pokreci vrhove prstiju u malim krugovima i opipavaj dojku od periferije ka bradavici. Tako pregledaj i drugu dojku.

Na klupi. Osloni ruka na klupu ili naslon stolice i koristeci kruzne pokrete opipaj izmedju dojke i pazuhe , pazuhu i nadlakticu. Pregledaj obe strane.